

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Олександр Курочкін

СВЯТКОВО-ОБРЯДОВА КУЛЬТУРА

Вибрані праці

Київ
Видавництво Ліра-К
2018

**УДК 39(081.2)
К 935**

Рецензенти:

М. К. Дмитренко – доктор філологічних наук, професор;
В. В. Ластовський – доктор історичних наук, професор;
І. В. Петрова – доктор культурології, професор;
М. Р. Селівачов – доктор мистецтвознавства, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
протокол №28 від 13 квітня 2018 року*

Курочкін О. В.

К 935 Святково-обрядова культура : вибр. пр. /
О. В. Курочкін – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – 298 с.

ISBN 978-617-7507-93-1

У збірник увійшли наукові розвідки й статті присвячені проблемам генезису святково-обрядових традицій, їх розвитку і трансформації в просторі і часі.

Видання адресоване культурологам, етнологам, фольклористам, історикам і всім хто цікавиться спадщиною народної духовної культури та її перспективами у модерному, глобалізованому суспільстві.

УДК 39(081.2)

ISBN 978-617-7507-93-1

© Курочкін О. В., 2018
© Видавництво Ліра-К, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
<i>Розділ 1. ВІД САКРАЛЬНОГО ОБРЯДУ ДО АРИСТОКРАТИЧНОЇ ЗАБАВИ</i>	7
Джерела календарного свята Миколи зимового: українсько-болгарські паралелі	7
Європейські мандри різдвяних «ясел»	20
Український вертеп на межі двох епох	32
З ранньої історії балів-маскарадів	53
Бали-маскаради на теренах Східної Європи	64
<i>Розділ 2. НОСІЇ КАРНАВАЛЬНОГО СМІХУ</i>	80
Слідами давніх скоморохів	80
Персонажі «інших» в українському вертепі	97
Образ єврея у драматично-ігровому фольклорі українців (до проблеми етнічної ідентифікації)	105
Карнавальні «цигани»: етнічні стереотипи і обрядова маска	124
<i>Розділ 3. ВЕСІЛЛЯ ВІД СЛОВА ВЕСЕЛО</i>	140
Підцензурні компоненти традиційного весілля українців ..	140
Еротичні весільні ігри українців	151
Пародійний обряд «старече весілля»	170
«З якої причини теща вбралася у овчини...» (магія вивертання кожуху у весільному обряді)	189
Весільний звичай «удавана наречена» і його семантичні інтерпретації	199
Ритуальні слов'янські танці – «скоки»	211

Розділ 4. ЕТНОКУЛЬТУРНА МОЗАЇКА	224
Фольклорний мотив перевтілення	224
Церковні дзвони у звичаях і фольклорі українців	232
До проблеми формування святкових традицій Запорозької Січі	240
Етнокультурні джерела інституту гостинності	251
Розділ 5. МІСЬКІ ТРАДИЦІЇ І ПРІОРИТЕТИ	258
«Гуморина»: на межі кітчу і карнавалу	258
Баварське свято «Октоберфест» : традиції і сучасність	268
Молодіжна мрія на рубежі третього тисячоліття	278